

KÜLTÜR VE NORMLAR BAĞLAMINDA TRAFİK GÜVENLİĞİ

Doç.Dr. Ahmet ZENGİN

Öğrenme Hedefleri

Bu konuyu çalıştıktan sonra:

- ⊙ Genel yaşam güvenliği ve trafik güvenliği ile ilgili toplumsal normları eleştirel bakış açısıyla gözden geçirmiş olacaklardır.

İçindekiler

• Öğrenme Hedefleri

1. Kültür ve normlar bağlamında Trafik Güvenliği
2. Genel yaşam güvenliği
3. Sağlıklı yaşama kültürü
4. Güvenlik kültürü.

■ Konunun Özeti

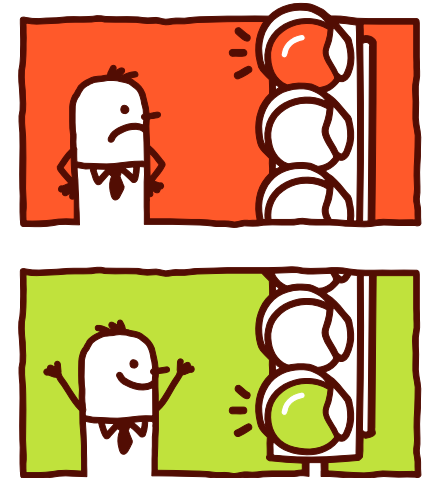
■ Değerlendirme Soruları

Trafik

IV. Otomobil ve Adab-ı Muaşeret

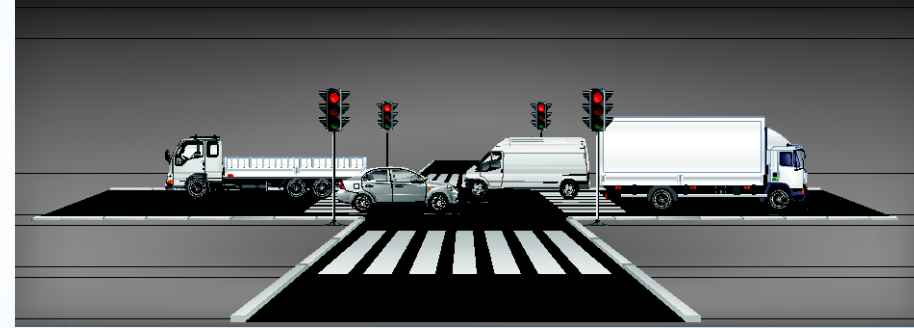
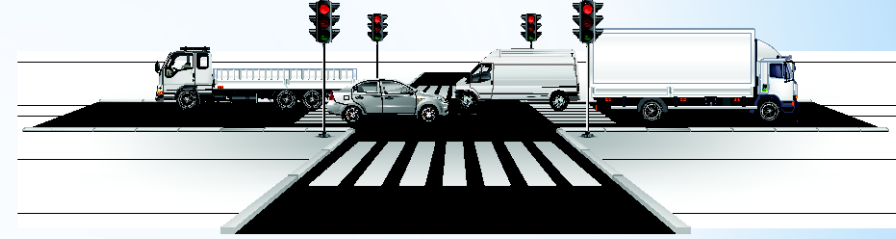
Türkiye’de ilk trafik lambaları, Ankara’daki Atatürk Bulvarı’na, 1960’ların sonuna doğru yerleştirildi. Hiç gelip geçen olmadığı halde kırmızı ışıktaki durdu diye kimi sürücülerin güpegündüz dayak yediğini hatırlıyorum.

O ilk yıllarda, gelen giden yokken ışıklarda durmak da, sanki evde kravat takmak ya da Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası’nın her pazar verdiği klasik müzik konserlerine gitmek gibi, kimi Ankaralıların iftiharla benimstedikleri modernleşmenin icaplarından biriydi. Işıklarda durmayanlar “magenta”, gelip geçen olmadığı halde duranlar ise “modern” insanlardı.

Trafik

*Yıllar öncesine ait trafikle ilgili aktarılan bu hatıra, **bambaşka bir yaşantının gerçekleştiği, ihtiyaçların günümüzden çok farklı olduğu, farklı kültürel ortamda gerçekleşen bir yaşantıyı** tarif ediyor.

Bugün ise trafikle ilgili farklı gözlemlerimiz var.

Günlük İzlenimler

- * Birbirine yol vermeyen sürücülere sıkça rastlıyor musunuz?
- * Yağmurlu havada hızla araç kullanan sürücüler görüyor musunuz?
- * Trafik ışığına riayet etmeyen yaya ve sürücülere rastlıyor musunuz?
- * Yol ortasında araçlarını durdurup birbiriyle kavga eden sürücüler gördünüz mü?
- * Trafikte yolu kullananlar nasıl bir kültüre sahipler?

“TRAFİK SEVGİ, SAYGI VE HOŞGÖRÜ İLE GÜZELDİR”

TRAFİK KURALLARINA DİKKAT ÇEKTİLER

Trafik kazalarının önlenmesi amacıyla kutlanan Trafik Haftası etkinlikleri Çerkezköy'de geniş katılımlı bir kortej yürüyüşü ile başladı. Çerkezköy Belediye Başkanı Ali Ertem, Emniyet Müdürü Kadir Yırtar ve İlçe Milli Eğitim Müdürü Ahmet Hamdi Zenginal'ın da yer aldığı kortejde yer alan öğrenciler “**Trafik kuralları ve polisleri; sen ve sevdiklerin için vardır. Trafik kemeri ücretsiz sigortadır. Trafik, sevgi, saygı ve hoşgörü ile güzeldir**” gibi sloganların yer aldığı **dikkat çekici afişler** taşıdılar.

“Gölcük Emniyet Müdürlüğü tarafından planlanan **Toplumsal Sorumluluk Projesi** kapsamında Trafik Şube Eğitimci Erhan İNAL Trafikte Saygı ve Hoş Görü konulu konferansta Trafikte karşılaştığı ve şahit olduğu yaşanmış örneklerden kesitler aktardı.

İNAL en temel sorunun **saygı eksikliği, hoşgörüsüzlük** ve **tahammülsüzlük** olduğunu vurguladı.”

Düşünelim

- *Trafik nasıl bir ortam?
- *Trafikteki davranışlarımız nasıl?
  - **Sürücü** olarak trafikte nasıl davranıyoruz?
  - **Yolcu** olarak trafikte nasıl davranıyoruz?
  - **Yaya** olarak trafikte nasıl davranıyoruz?

* **Trafik**; herkesin bir arada olduğu kalabalık ve hareketli bir ortamdır. Dolayısıyla bu ortamı düzenlemek ve güvenliği sağlamak için bazı (yazılıl-yasal) **kurallar** ve **düzenlemeler** getirilmiştir.

* Ancak, davranışlarımızı düzenleyenler sadece bu kurallar değildir, sahip olduğumuz **değerler, inançlarımız, beceri** ve **yeteneklerimiz** ile hepimize ait **ortak arka plan** olarak **kültürümüz** ve buna bağlı **normlar** (yazılı olmayan davranış kuralları) da davranışlarımızı etkilemektedir.

Trafik ile ilişkimizde belirleyici ve düzenleyici unsur ise “hukuk” tur.

- * **Hukuk**, birey, toplum ve devletin hareketlerini, birbirleriyle olan ilişkilerini; muhatabına genel olarak nasıl **davranması** yahut nasıl **davranmaması** gerektiğini gösteren ve bunun için ilgili bütün olasılıkları düzenleyen bir bilimdir.
- * Hukuk, birey-toplum-devlet ilişkilerinde **ortak iyilik** ve **ortak menfaati** gözetir.
- * **Hukuk** kuralları insan davranışlarını düzenler ve bulunduğu toplumun değer yargılarını taşır.

Kurallarla İlişkımız

- *Hukuk çerçevesinde mi?
- *Nezaket ve görgü kuralları çerçevesinde mi?
- *Hepsini bağdaştırmak yaşamımızda ne tür sonuçlar oluşturur?

Trafikle İlişkimizde Bazı Kavramlar

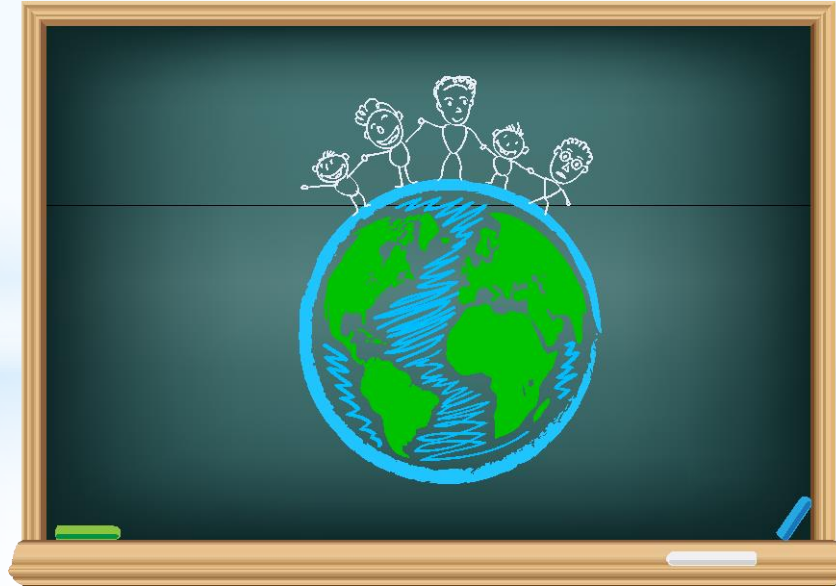
Değer: ‘İnsanın yaşamı, güvenliği trafikte önde gelir’ yargısına sahip olma.

Tutum: Güvenli ve sağlıklı yaşamı önemseme, buna uygun yaşam tarzını tercih etme.

Yetkinlik: Trafik kurallarını bilme, uygulayabilme

Davranışlar: Yaya geçidinden geçme, kırmızıda durma, emniyet kemeri takma.

Yaşam ve sağlık hakkında sahip olduğumuz değerleri ve tutumları, güvenli hareket için geliştirmiş olduğumuz yetkinlikler ve davranışlarımız aracılığıyla ortaya koyma şeklimiz, trafik ile ilişkimizin belirleyicileridir.

Kültürümüz Güvenliği Desteklemiyor

- Kùltür ulus, din gibi etkenlerden ve eğitimi, sosyo-ekonomik durum gibi vatandaşların **ortak arka plan** şartlarından etkilenir.
- Ortak arka planımız, güvenliği desteklemiyor. **Kaderciyiz**, yaşamın her alanında **fazla risk alıyoruz**, seçimlerimizde **güvenli olanı tercih etmiyoruz**, trafikteki olumsuz görünüm bunlardan etkileniyor.

Trafik Güvenliği Kültürümüz

Trafik güvenliği kültürümüz;

Sürücülerin, yayaların ve yolcuların;

- **değer,**
- **tutum,**
- **yetkinlik ve davranışlarından**

oluşuyor ve tüm bunlar hepimizin **ortak** paydasıdır.

Kültür ve Trafik

Kuzey ve Batı Avrupa

- Düşük kaza oranı
- Risk almama,
- Kurallara bağlılık

Güney Avrupa & Ortadoğu

- Yüksek kaza oranı
- Daha fazla risk alma davranışı, kural ihlalleri
- Sosyal toleransın az olması: kişilerarası ihlaller

Ortak arka plan, güvenlik kültürümüz

- **Kültür**; “bir grubun üyelerini diğerlerinden ayıran kolektif zihni yazılımdır”
- Zihni programlama **ailede** başlar,
komşuluk ilişkileri,
okul,
arkadaş grupları,
işyeri ve evlilikte devam eder.
- Bu programlama içerisinde **dil, din, coğrafya, eğitim, teknoloji** ve **ihtiyaçlar** da yer almaktadır.

Kültürümüz Güvenliği Desteklemiyor

- *Devlet trafik güvenliğini önemsedini gösteremiyor,
- *Yöneticiler bu konuyla sürekli ilgilenmiyor,
- *Denetimler az, cezanın düzeltme etkisi sınırlı,
- *Güvenli uygulamaları benimsetmek için bir sistem yok, işbirliği yok,
- *Vatandaş güvenliği öncelikli görmüyor, kurallara uymuyor, yeterince eğitim alamıyor.

Aşağıda alıntılanan yazı kültürümüzdeki güvenlik yaklaşımı hakkında farkındalığımıza katkıda bulunmaktadır.

- * **“Bebektik.** Kafamızı masaya çarptığımızda büyüklerimiz bizi avutmak için masayı dövdüler bizim şaşkın bakışlarımız altında. Demek ki bizim hiç bir sorumluluğumuz yoktu bu işte, kötü masa yüzünden kafamızı çarpmıştık....
- * **Araba yollarında** top peşinde koşturduk. Bu arada araba altında kalanlarımız oldu. Anne babalarımız arabalara kızdı hep. Talihsizlik, kim nereden bilebilirdi ki o anda oradan araba geçeceğini....
- * Gazetelere bakılırsa pahalılığın nedeni “enflasyon canavarı”ydı. Daha sonra bunun “trafik canavarı” olan bir akrabası ortaya çıktı ve pek de tutuldu. Eskiden trafik kazaları aşırı hız, hatalı sollama ya da dikkatsizlik yüzünden olurken artık hep **trafik canavarı** yüzünden oluyordu...
- * Toplumsal kurallara genellikle uymuyorduk, çünkü başkaları da uymuyordu. Başkalarının uymadığı yerde biz niye uyacaktık ki? Ama bu arada uymayanlara da kızmaktan geri kalmıyorduk...

Aşağıda alıntılanan yazı kültürümüzdeki güvenlik yaklaşımı hakkında farkındalığımıza katkıda bulunmaktadır.

- * Hep bu ülkede hiç kimsenin işini düzgün **yapmamasından şikayet** ederken, biz de işimizi düzgün **yapmadık**. Ama bizim nedenlerimiz vardı. Yorgunduk, geçim zorluğu çekiyorduk, zamanında çok ezilmiştik...
- * Araba sürerken yayalar ne kadar **böndü**, yayayken şoförler ne kadar **saygısız** ve **bencildi**...
- * Oğlumuz evlendi, müsrif gelin yüzünden mutlu olamadı. Emekli olduk, hayırsız evlatlar yüzünden üç kuruş emekli aylığımız çarçur oldu.
- * HİÇ DÜŞÜNMEDİK, BİZİM BU DÜNYADA VAR OLMAMIZLA OLMAMAMIZ ARASINDAKİ FARK NE?"

Üstün Dökmen

Oysa, trafik güvenliğini “paylaştığımız bir değer” yapabiliriz

Trafik ortamını güvenli kılmada yardımcı ve davranışlarımızı etkileyen toplumsal değerlerin

kurallara uyma,

sabır,

sorumluluk,

saygı,

hoşgörü,

nezaket,

yardımlaşma,

duyarlılık olmasını sağlamak **yolu kullananların elindedir.**

O halde Güvenlik için güvenli davranış! ilkesi ile;

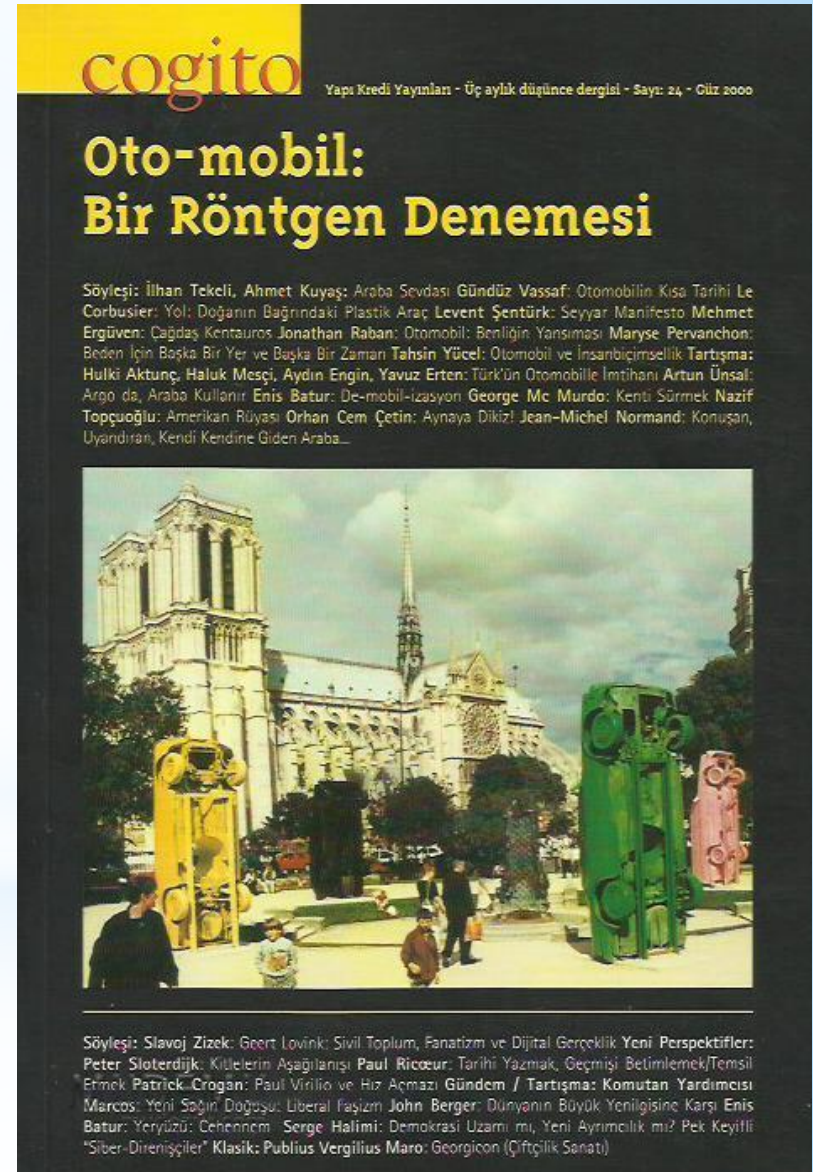
- * Yaya
- * Yolcu
- * Sürücü olduğumuzda

- Kurallara uygun hareket ederek,
- Trafik içinde diğerleriyle sürekli ilişki halinde olarak,
- Örneğin, kendi hareketinden diğerlerini haberdar ederek, niyetini belli ederek (örn. sinyal vermek, göz teması kurmak) gerekirse izin istemek yoluyla bağlantı kurarak,
- Yol hakkı bizde olsa bile gereken durumlarda hakkından vazgeçerek,

saygı ve hoşgörüyü trafikte somut hale getirebiliriz.

Okuma Önerisi

Cogito, 24.sayı,
Oto-mobil Bir Röntgen
Denemesi, Yapı Kredi Yayınları, 2000

Sorular

Soru-1	Trafik kazalarıyla ilgili araştırmalarda, hukuk kurallarının trafik ve trafik kazaları üzerinde etkili olmadığı ortaya çıkmıştır.		Yanlış
Soru-2	Güney Avrupa ve Ortadoğu ülkeleri trafik açısından güvenli ülkeler arasında gösterilmektedir.		Yanlış
Soru-3	Trafikte saygı ve hoşgörü, kendi hakkını diğerlerinin hakkıyla birlikte gözetmekle başarılır.	Doğru	

Kaynakça

<http://www.cerkezkoymhaber.com.tr/haber/12111/trafik-sevgi-saygi-ve-hosgoru-ile-guzeldir.html>

<http://golcukmyo.kocaeli.edu.tr/depo/Trafikte%20Sayg%C4%B1%20ve%20Ho%C5%9F%20g%C3%B6r%C3%BC%20etkinli%C4%9Fi.pdf>

<http://www.cagipolisi.com.tr/8/32-33.htm>

http://tr.wikipedia.org/wiki/Hukuk#Kelime_anlam.C4.B1

Özkan, Türker (2006) Trafik güvenliği açısından bölgesel farklılıklar. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Helsinki Üniversitesi Psikoloji Bölümü .

Vassaf, Gündüz (2000). Otomobilin kısa tarihi . *Cogito*, Sayı: 24, YKY Yayınları.